

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ప్రథమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ప్రథమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

సూత ఉవాచ

తతః పరీక్షిద్ ద్విజవర్యశిక్షయా

మహీం మహాభాగవతః శశాస హ |

యథా హి సూత్యామభిజాతకోవిదాః

సమాదిశన్ విప్ర మహద్గుణస్తథా || 1 ||

స ఉత్తరస్య తనయాముపయేమ ఇరావతీం |

జనమేజయాదీంశ్చతురస్తస్యాముత్పాదయత్ సుతాన్ || 2 ||

ఆజహరాశ్వమేధాంస్త్రీన్ గంగాయాం భూరిదక్షిణాన్ |

శారద్వతం గురుం కృత్వా దేవా యత్రాక్షిగోచరాః || 3 ||

నిజగ్రాహౌజసా వీరః కలిం దిగ్విజయే క్వచిత్ |

నృపలింగధరం శూద్రం ఘ్నంతం గోమిథునం పదా || 4 ||

శౌనక ఉవాచ

కస్య హేతోర్నిజగ్రాహ కలిం దిగ్విజయే నృపః |

నృదేవచిహ్నాధృక్ శూద్రకోఽసౌ గాం యః పదాహనత్ |

తత్కృత్యతాం మహాభాగ యది కృష్ణకథాశ్రయం || 5 ||

అథవాస్య పదాంభోజమకరందలిహం సతాం |

కిమన్యైరసదాలాపైరాయుషో యదసద్వ్యయః || 6 ||

క్షుద్రాయుషాం నృణామంగ మర్త్యానామృతమిచ్ఛతాం ।
ఇహోపహూతో భగవాన్ మృత్యుః శామిత్రకర్మణి ॥ 7 ॥

న కశ్చిన్మ్రీయతే తావద్ యావదాస్త ఇహంతకః ।
ఏతదర్థం హి భగవానాహూతః పరమర్షిభిః ।
అహో నృలోకే పీయేత హరిలీలామృతం వచః ॥ 8 ॥

మందస్య మందప్రజ్ఞస్య వయో మందాయుషశ్చ వై ।
నిద్రయా హ్రీయతే నక్తం దివా చ వ్యర్థకర్మభిః ॥ 9 ॥

సూత ఉవాచ
యదా పరీక్షిత్ కురుజాంగలేఽశృణోత్
కలిం ప్రవిష్టం నిజచక్రవర్తితే ।
నిశమ్య వార్తామనతిప్రియాం తతః
శరాసనం సంయుగశౌండిరాదదే ॥ 10 ॥

స్వలంకృతం శ్యామతురంగయోజితం
రథం మృగేంద్రధ్వజమాశ్రితః పురాత్ ।
వృతో రథాశ్వద్విపపత్తియుక్తయా
స్వసేనయా దిగ్విజయాయ నిర్గతః ॥ 11 ॥

భద్రాశ్వం కేతుమాలం చ భారతం చోత్తరాన్ కురూన్ ।
కింపురుషాదీని వర్షాణి విజిత్య జగృహే బలిం ॥ 12 ॥

తత్ర తత్రోపశృణ్వానః స్వపూర్వేషాం మహాత్మనాం ।
ప్రగీయమాణం చ యశః కృష్ణమాహాత్మ్యసూచకం ॥ 13 ॥

ఆత్మానం చ పరిత్రాతమశ్వత్థామ్నోఽస్తతేజసః ।
స్నేహం చ వృష్టిపార్థానాం తేషాం భక్తిం చ కేశవే ॥ 14 ॥

తేభ్యః పరమసంతుష్టః ప్రీత్యుజ్జ్వంభితలోచనః |
మహాధనాని వాసాంసి దదౌ హరాన్ మహామనాః || 15 ||

సారథ్యపారషదసేవనసఖ్యదౌత్య -
వీరాసనానుగమనస్తవనప్రణామాన్ |
స్నిగ్ధేషు పాండుషు జగత్ప్రణతిం చ విష్ణో -
ర్భక్తిం కరోతి నృపతిశ్చరణారవిందే || 16 ||

తస్యైవం వర్తమానస్య పూర్వేషాం వృత్తిమన్వహం |
నాతిదూరే కిలాశ్చర్యం యదాసీత్ తన్నిబోధ మే || 17 ||

ధర్మః పదైకేన చరన్ విచ్ఛాయాముపలభ్య గాం |
పృచ్ఛతి స్మాశ్రువదనాం వివత్సామివ మాతరం || 18 ||

ధర్మ ఉవాచ
కచ్ఛిద్భద్రేనామయమాత్మనస్తే
విచ్ఛాయాసి వ్లూయతేషన్ముఖేన |
ఆలక్షయే భవతీమంతరాధిం
దూరే బంధుం శోచసి కంచనాంబు || 19 ||

పాదైర్వ్యానం శోచసి మైకపాద -
మాత్మానం వా వృషలైర్భోక్ష్యమాణం |
ఆహో సురాదీన్ హృతయజ్ఞభాగాన్
ప్రజా ఉత స్విన్మృషువత్యవర్షతి || 20 ||

అరక్ష్యమాణాః స్త్రియ ఉర్వి బాలాన్
శోచస్యథో పురుషాదైరివార్తాన్ |
వాచం దేవీం బ్రహ్మకులే కుకర్మ -
ణ్యబ్రహ్మణ్యే రాజకులే కులార్త్యాన్ || 21 ||

కిం క్షత్రబంధూన్ కలినోపసృష్టాన్
 రాష్ట్రాణి వా తైరవరోపితాని |
 ఇతస్తతో వాశనపానవాసః
 స్నానవ్యవాయోన్ముఖజీవలోకం || 22 ||

యద్వాంబ తే భూరిభరావతార -
 కృతావతారస్య హరేర్ధరిత్రి |
 అంతర్హితస్య స్మరతీ విసృష్టా
 కర్మాణి నిర్వాణవిలంబితాని || 23 ||

ఇదం మమాచక్ష్య తవాధిమూలం
 వసుంధరే యేన వికర్షితాసి |
 కాలేన వా తే బలినాం బలీయసా
 సురార్చితం కిం హృతమంబ సౌభగం || 24 ||

ధరణ్యువాచ
 భవాన్ హి వేద తత్సర్వం యన్మాం ధర్మానుప్యచ్ఛసి |
 చతుర్భిర్వర్తసే యేన పాదైర్లోకసుఖావహైః || 25 ||

సత్యం శౌచం దయా క్షాంతిస్త్యాగః సంతోష ఆర్జవం |
 శమో దమస్తపః సామ్యం తితిక్షోపరతిః శ్రుతం || 26 ||

జ్ఞానం విరక్తిరైశ్వర్యం శౌర్యం తేజో బలం స్మృతిః |
 స్వాతంత్ర్యం కౌశలం కాంతిర్దైర్యం మార్దవమేవ చ || 27 ||

ప్రాగల్భ్యం ప్రశ్రయః శీలం సహ ఓజో బలం భగః |
 గాంభీర్యం శ్మైర్యమాస్తిక్యం కీర్తిర్మానోఽనహంకృతిః || 28 ||

ఏతే చాన్యే చ భగవన్నిత్యా యత్ర మహాగుణాః |
 ప్రార్థ్యా మహత్త్వమిచ్ఛద్భిర్న వియంతి స్మ కర్హిచిత్ || 29 ||

తేనాహం గుణపాత్రేణ శ్రీనివాసేన సాంప్రతం ।
శోచామి రహితం లోకం పాపృణా కలినేక్షితం ॥ 30 ॥

ఆత్మానం చానుశోచామి
భవంతం చామరోత్తమం ।
దేవాన్నితృన్యషీన్సాధూన్ -
సర్వాన్ వర్ణాన్స్తథాఽఽశ్రమాన్ ॥ 31 ॥

బ్రహ్మాదయో బహుతిథం యదపాంగమోక్ష -
కామాస్తపః సమచరన్ భగవత్ప్రపన్నాః ।
సా శ్రీః స్వవాసమరవిందవనం విహాయ
యత్పాదసౌభగమలం భజతేఽనురక్తా ॥ 32 ॥

తస్యాహమబ్జకులిశాంకుశకేతుకేతైః
శ్రీమత్పదైర్భగవతః సమలంకృతాంగీ ।
త్రీనత్యరోచ ఉపలభ్య తతో విభూతిం
లోకాన్ స మాం వ్యసృజదుత్స్మయతీం తదంతే ॥ 33 ॥

యో వై మమాతిభరమాసురవంశరాజ్ఞా -
మక్షౌహిణీశతమపానుదదాత్మతంత్రః ।
త్వాం దుఃస్థమూనపదమాత్మని పౌరుషేణ
సంపాదయన్ యదుషు రమ్యమభిభ్రదంగం ॥ 34 ॥

కా వా సహేత విరహం పురుషోత్తమస్య
ప్రేమావలోకరుచిరస్మితవల్లుజల్పైః ।
స్థైర్యం సమానమహరన్మధుమానినీనాం
రోమోత్సవో మమ యదంఘ్రి విటంకితాయాః ॥ 35 ॥

తయోరేవం కథయతోః
పృథివీధర్మయోస్తదా ।

పరీక్షిన్నామ రాజర్షిః

ప్రాప్తః ప్రాచీం సరస్వతీం || 36 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ప్రథమస్కంధే పృథ్వీధర్మసంవాదో నామ షోడశోఽధ్యాయః ||